

**CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE
VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE
CASTELLTALLAT (1938)**

Va ser alcalde de Sant Joan Vilatorrada del 1965 al 1972

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé i Jaume Serra Carné

Àngel Muntané Seubas

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT
(1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

ÍNDIX

1. Presentació
2. La família d'Àngel Muntané Seubas
3. Sant Joan de Vilatorrada un poble en expansió
4. Causes de l'emboscament
5. Cartes. Resum
6. Poema. Resum
7. Els emboscats durant la guerra civil 1936-1939
8. Lloc on van estar amagats els germans Àngel i Domingo Muntané Seubas durant la guerra
9. La vida d'emboscats
10. Xarxa de suport
11. Persecució
12. Bombardejos
13. Final de la guerra
14. Biografia d'Àngel Muntané Seubas
15. Cartes. Transcripció.
16. Poema. Transcripció
17. Bibliografia
18. Agraïments

1. Presentació.

Durant la Guerra Civil de 1936-1939 molts joves van ser cridats a l'exèrcit per combatre al front de guerra. Un jove de Sant Joan de Vilatorrada, Àngel Muntané Seubas, va decidir que no volia anar a la guerra i es va amagar en una casa de pagès de la Serra de Castelltallat. Es va convertir en un emboscat que va viure perseguit fins que la guerra no es va acabar. Mentre va estar amagat escrivia cartes a la família. Sortosament la família ha conservat quatre cartes i un poema del temps que va estar amagat que ens permeten conèixer de primera mà la vida, els perills i les inquietuds d'un jove emboscat. A través d'aquests documents ens apropem a un tema poc conegut de la nostra història en el context de la Guerra Civil de 1936-1939.

2. La família d'Àngel Muntané Seubas.

El juliol de l'any 1936 al poble de Sant Joan de Vilatorrada també va esclatar la revolució com arreu. La família Muntané no va sofrir cap violència tot i que més aviat era de dretes. El pare, Josep Muntané Vila, havia estat alcalde entre 1920 i 1922 i també regidor el 1923 i el febrer de 1930. Durant la República no consta que cap membre de la família tingués una actuació pública. El juliol de 1936 la família vivia a Sant Joan de Vilatorrada. Estava formada pel pare Josep Muntané Vila que era viudo, dos fills el Domingo i l'Àngel, la dona del Domingo i la seva filla petita. Quan el Govern de la República va cridar al servei militar al Domingo no es va presentar i es va amagar en una casa no identificada de la serra de Castelltallat. Més endavant l'altre germà, l'Àngel, també va ser cridat a files, era de la quinta de l'any quaranta i també va decidir desertar i es va anar a amagar al mateix lloc on era el seu germà. Els dos germans, Domingo i Àngel Muntané Seubas, es van emboscar perquè no volien anar a la guerra. Durant el temps que van estar emboscats la família tenia contacte amb els dos fills i els feia arribar coses que necessitaven com menjar, roba, calçat, objectes de neteja, etc. I també s'escrivien cartes. Mentre va estar emboscat l'Àngel Muntané Seubas escrivia cartes a casa seva però no sabem quantes cartes va escriure. No es conserven les cartes que va enviar a casa seva perquè la família les devia destruir per no conservar proves que els poguessin

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

inculpar. Però l'Àngel va guardar còpia de quatre cartes i d'un poema. Es tracta dels documents que s'han pogut conservar i que analitzem en aquest treball.

Cal Batlle, al carrer de Sant Pere 12, de Sant Joan de Vilatorrada, era el domicili de la família Muntané Seubas els anys trenta.

3. Sant Joan de Vilatorrada.

Sant Joan de Vilatorrada durant els anys trenta del segle XX era una població industrial sobretot degut a una important indústria tèxtil. Destacaven tres grans fàbriques tèxtils, Borràs (1855), Burés (1860), Gallifa (1865). I també cal tenir en compte la fàbrica Pirelli (1918) que tot i estar dins el municipi de Manresa donava feina a molts homes de Sant Joan. La indústria va atreure població dels pobles rurals de l'entorn. L'agricultura estava en continu retrocés però encara era important. Moltes famílies tenien les dones que treballaven a la fàbrica i l'home treballava les terres, cosa que era habitual en les poblacions on hi havia fàbriques tèxtils. Sant Joan era

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

un poble que creixia gràcies a la indústria. Tenia 707 habitants el 1900, 1454 el 1920, 1563 el 1940, 2632 el 1960, 7385 el 1981. Durant la Segona República la vida social i política es va democratitzar i va prendre un fort impuls. Entre els treballadors la CNT era el principal sindicat, la Unió de Rabassaires era el sindicat dels pagesos pobres. A les eleccions ERC era la principal força política seguida de la Lliga Catalana. Quan esclatà la guerra i la revolució a partir del 19 de juliol de 1936 es van produir violències i la persecució contra els elements conservadors i religiosos. Es va incendiar l'església i van ser assassinades nou persones de dretes. També es van produir registres i saquejos en diverses cases del poble. El Comitè Revolucionari va governar el municipi fins l'octubre de 1936 quan es formà el nou Ajuntament. Se sap molt poc del període de la guerra al poble que durant els anys de guerra i revolució s'anomenava "Vilatorrada de Cardener". Les actes de l'Ajuntament d'aquest període es van perdre. Amb l'entrada dels nacionals es va produir una forta repressió que va comportar entre altres consells de guerra i l'afusellament de sis persones. Durant els anys del franquisme Sant Joan va experimentar un procés de creixement econòmic i demogràfic molt destacat. Entre els anys 1965 i 1972 Àngel Muntané Seubas va ser l'alcalde del municipi. No era una persona significada del règim ni es va destacar per la ideologia franquista. La característica del seu mandat com a alcalde va tenir més aviat un caire administratiu que no pas polític. La seva actuació es va centrar a realitzar serveis i infraestructures que el poble necessitava.

4. Causes de l'emboscament.

El motiu pel qual Àngel Muntané Seubas es va amagar era per no anar a la guerra, per no voler matar ni voler morir. A través de les cartes que va escriure manifesta que no s'identificava amb els que manaven i que el volien enviar a la guerra. Considera que els que hi anaven estaven enganyats i eren uns ignorants de les causes profundes de les guerres. Deia que els que mouen els fils són els poderosos, els rics, i els pobres són la carn de canó enganyada i ignorant. L'Àngel Muntané a través de les cartes expressa un viu interès per la vida, per la joia de viure. El principal motiu per no anar al front seria "per apreciar la vida", diu en una carta.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Un altre motiu que expressa és perquè no volia allunyar-se de la família que apreciava en gran manera. Les mostres d'estima i respecte envers la família que manifesta en les cartes ens parlen d'una persona que estimava la família i també que gaudia de la vida i dels petits plaers que oferia. "Abans vivia tranquil en una suau harmonia" diu en un vers del poema. Però potser el més important era que no estava gens motivat per anar a lluitar i a morir a la guerra, que no s'identificava amb les idees dels que combatien al front, ni amb el govern que els hi enviava. Considerava que els que anaven al front, a la guerra, s'exposaven a sofrir, a morir per ignorància i enganyats. Hi havia emboscats que tenien un afany de revenja, que desitjaven combatre els enemics, que s'identificaven plenament amb el bàndol franquista. Però aquest no era el cas d'Àngel Muntané. En cap moment dels seus escrits no expressa un esperit conservador ni de simpatia pel bàndol franquista però tampoc pel govern republicà que el perseguia per no haver anat al front. En els seus escrits no manifesta defensar cap ideologia, més aviat una posició apolítica. De fet ell i la seva família eren tots treballadors i el seu anhel era viure en pau. L'Àngel en la carta del 31 de juliol planteja la possibilitat de fugir a França però no ho veu gens clar. "*Per passar la frontera i anar al front no val la pena, si poguéssiu trobar-nos una recomanació per quedar-nos a l'estranger o bé que no ens fessin matar rojos els nacionals seria més bonic, però així no sabem què fer, és molt negre*". De fet travessar la frontera suposava un gran perill i moltes dificultats. Enrolar-se en una expedició per anar a Andorra comportava haver de pagar una important quantitat al guia. També queda clar que no vol anar al bàndol franquista a matar rojos. El que veuria millor seria anar a l'estranger per quedar-s'hi a viure però aquesta opció no la permetien les autoritats franceses que retornaven els refugiats a Espanya, a la zona blava o a la zona roja. En cap de les cartes tampoc en el poema no s'expressa cap referència a la religió. Aquest no sembla que fos un aspecte que li preocupés especialment, no expressa en cap moment cap sentiment religiós que l'empenyés a fer o deixar de fer res. Eren catòlics practicants però no eren destacats per la religió. Les seves posicions i causes es situen sobretot en l'àmbit humanístic i apolític. En el poema hi ha una estrofa que expressa molt bé els sentiments que tenia:

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

*Oh, dissort la meva, no va haver-hi solució.
Em cridaren a les línies per a vèncer o morir.
Jo tenia goig de viure, no fent-me cap il·lusió
al anar a les trinxeres, i vaig tòrcer de camí.*

Cal Muntaner, masia de Sant Mateu de Bages, on possiblement van viure emboscats els germans Domingo i Àngel Muntané Seubas.

5. Cartes. Resum.

Durant el temps que va estar emboscats l'Àngel Muntané Seubas escrivia cartes a casa seva. Les cartes conservades són quatre datades els dies 18 de juny, 15 de juliol, 31 de juliol i 24 d'agost de l'any 1938. Les cartes consten de cinc fulls quadriculats mida foli amb nou pàgines escrites. Pel que diu l'Àngel en la carta del 15 de juliol es dedueix que el seu germà Domingo també escrivia a la família. Sembla s'anaven alternant en la comunicació epistolar amb la família per no repetir les notícies. Un Resum de les quatre cartes podria ser el següent.

Dia 18 de juny (1938)

Explica que el 10 de maig 5 avions del bàndol franquista van bombardejar amb bombes petites Fonollosa. El 3 de juny al matí tres emboscats dormien

[CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT \(1938\)](#)

[Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné](#)

www.memoria.cat

a la casa on s'estaven. S'hi van presentar Guàrdies d'Assalt. Van fugir cap al bosc. Dormien en una barraca i menjaven a la casa durant uns dies. Després tornaren a dormir a la casa.

Explica que en una barraca al mig del bosc hi dormien 5 persones, en una casa deshabitada hi dormien de 6 a 8 persones, en una barraca de vinya hi havia altres 2 persones. En una altra casa dos més que cavaven guixes. En totes les cases hi havia més o menys gent amagada.

Dia 15 de juliol

Els guàrdies estaven vora la casa on s'estaven. Un amagat del bosc va anar a avisar-los. Ells estaven plegant garbes. L'Àngel va anar a avisar els veïns. Un de la Pirelli de la quinta del 41 volia parlar amb ell, el seu pare el van matar a la vinya durant la revolta. Descriu els bombardejos de Barcelona i diu que són d'un aspecte admirable pels llums i sons des de la llunyania.

Diumenge dia 31 de juliol

Escriu a casa seva, al seu pare, cunyada i neboda. Fa referència a un fet succeït que va causar una forta impressió, però no sabem de quin fet es tracta. Els dos germans viuen *“separats de la família i perseguits de tothom pel sols “delicte” d'apreciar-se de la vida, cosa que en el dia d'avui es veu que és pecat”*. Diu que a la casa els tracten molt bé. Mengen bé *“igual que abans de la guerra”*. Recomana que el Valentí si és de la quinta del 42 *“si pogués refugiar-se que ho fagi i no sigui valent d'anar al front”*. Estan treballant en les feines de segar i de batre de la casa. Treballen i vigilen al mateix temps. Diu que *“tot sovint rebem algun “parte” clandestí de que han sortit els matadors del temps”*. Diu que fa uns dies no gaire lluny van agafar un minyó i que sovint han de córrer per escapar-se o per portar “partes”. Explica que les espartenyas se li fan malbé i se les arregla com pot. Se li ha espatllat la màquina d'afaitar i els en demana una de nova. Planteja si valdria la pena passar la frontera i anar al bàndol nacional i arriba a la conclusió que no val la pena. Diu que ha fet una llarga poesia i que abans n'havia fet una altra de petita.

Dia 24 d'agost

Carta a la família. Diu que no els fa gaire calor. Els diu que no els enviïn ni llet ni xocolata que ja en tenen. Tampoc no els falta roba. Els agraeix que li enviessin unes espadenyes però que *“a nosaltres per aquest país de rocs ens duren vuit dies”*. Els demana si li poden enviar un tros de neumàtic per fer unes avarques. Li sap greu que no podrà collir raïms perquè *“aquí no n’hi ha però tenim d’estar quiets”*. Diu que les collites *“en tots els poblets aïslats són els refugiats els que han tingut d’arreglar-ho”*. I a sobre el govern *“et persegueixen com una bèstia ferotge, és l’humanitarisme del poble republicà”*. Diu que tenen llum de carburo. *“De noies com que no en veig no hi penso”*.

6. Poema. Resum.

A més de les cartes l'Àngel Muntané Seubas també va escriure durant el mes de juliol de 1938 el poema “Pensaments, Desventures i Esperances” que sortosament s’ha conservat. Aquest poema va ser redactat el juliol de 1938 tal com es dedueix de la carta on els parla del poema. Està escrit en dos fulls escrits a les dues cares. Tant les cartes com el poema estan escrits amb bona lletra, a mà, amb ploma i tinta negra. La llengua sempre és en català. L’autor té un bon domini de la llengua. L’ortografia en general és força correcta.

En la carta del 31 de juliol fa una nota en què diu amb un to d’humilitat: *“Vaig fer una poesia si és que se li pot donar tal nom, que sembla un missal o bé una enciclopèdia rovellada, però no arribo més enllà, què hi farem!”*. El poema té 26 estrofes de quatre versos de síl·labes lliures que rimen en rima consonant el primer amb el tercer i el segon amb el quart. El poema explica amb un gran sentiment i emoció les causes de les seves penes, de la tristesa per deixar la família, de com va decidir fugir de la guerra i amagar-se, de la situació de perseguit i menyspreat en què es troba. Però està convençut que vindrà un temps millor i la família es podrà retrobar. A continuació fem un resum del poema.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Comença amb la descripció d'un paisatge bucòlic però que es veu trasbalsat per la guerra. La brutalitat de la guerra deshumanitza els homes. Molts anaren a la batalla confiats i ignorants, no saben perquè lluiten. Les lluites són pels diners i els rics guanyen i els pobres perden. El qui s'adona de l'engany ha de deixar la família i perd la llibertat, han hagut de refugiar-se, són pocs els que els ajuden. Viu en un desterro i enyora els bons temps passats. El poble revoltat arrossegà homes innocents a la mort. El germà fou cridat a files però fugí i s'amagà. Després el van cridar a ell però tampoc no volia anar a la guerra. Amb gran dolor va deixar la família que quedava desamparada. Va anar al refugi del germà. Perseguit sense repòs, suportarà les penes però té l'esperança que vindran temps millors i la família es retrobarà.

A més de les quatre cartes i del poema també s'han conservat dues poesies més. Una amb el títol de "Poema" està datada el dia 1 de març de 1938 i es refereix a les seves penes i també parla amb gran sentiment de la família i de la seva promesa. L'altra poesia té per títol "En recordança a la meva amiga Rosita" i està dedicada a la que serà la seva esposa i expressa l'enyora i el sentiment amorós de l'amic. No està datada però segurament que també és d'aquells mesos d'emboscament. No reproduïm aquestes dues poesies perquè hem considerat que tenien un caràcter íntim.

La Font de Fonollosa. Lloc que fou bombardejat pels feixistes el maig de 1938.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

7. Els emboscats durant la Guerra de 1936-1939.

El fet de fugir per tal de no haver de fer el servei militar i anar a la guerra havia estat un fenomen relativament freqüent com va passar amb la guerra del Marroc. Però donada l'envergadura que prengué la guerra de 1936-1939 van ser molts els que van fugir per no haver d'anar al front. Eren els emboscats que també se'ls anomenava amagats. La majoria eren joves que no volien anar al front per causes diverses. També s'amagaven eclesiàstics i persones de dretes significades que veien perillar la seva vida davant dels escamots d'incontrolats. En alguns casos s'amagaven en cases de la ciutat amb parents i amics. La majoria dels que eludien l'allistament es van refugiar en cases de pagès situades en llocs aïllats, en amagatalls dins el bosc, en barraques, en balmes o en refugis construïts pels mateixos emboscats. Segons Daniel Díaz Esculies (2018, pàg. 237) *“El gruix més important de minyons emboscats el trobem a la Garrotxa, Osona, el Berguedà i el Solsonès, comarques que es caracteritzen per tenir un important substrat carlí”*. I es pot afegir que també pesava molt el component conservador i catòlic tant dels emboscats com de les cases que els acollien. Daniel Diaz explica molts casos concrets dels emboscats a les comarques de Catalunya. Àngel Muntané en la carta del dia 18 de Juny escriu: *“Per aquestes encontrades hi ha molts refugiats, l'un troba a l'altre, i si no es pot amagar què ha de fer? Passar-li pel costat i saludar-lo, de vegades parlar, però l'un no es fia de l'altre. Un dia vaig fer un volt de reconeixement que de vegades ho faig, i vaig seguir un rastre que va portar-me a una barraca del mig del bosc, plena de palla per terra, que almenys n'hi dormien cinc, hi havia un patufet i tot; aquesta barraca és dels “estadants” d'una casa que no hi habita ningú, però hi ha matins que en surten sis o vuit i qui sap els altres que no veiem, doncs es veu que són molta colla. En sortir d'aquella barraca vaig mirar-ne una altra d'una vinya, aquella feia uns quants dies que estava tranquil·la però quan hi anaven eren dos si no m'equivoco, després vaig passar a trenta passes lluny de dos que*

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

cavaven guixes i són de la casa que va dormir el pare. Per aquí tothom diu: no es trobaria una casa que no n'hi haguessin en més o en menys, i són escassos els dies que no en veiem algun que passa com un conill pel bosc o bé plega trepadella com nosaltres que fem vida de tota mena.”. En un altre passatge diu que els camins de la contrada estan més fressats que mai per la quantitat de “bosquerols” que hi passen.

Queda molt clar que a la zona de Sant Mateu de Bages i entorn de la serra de Castelltallat hi havia molts emboscats. Com que eren perseguits per les autoritats la por i la desconfiança envers els desconeguts que els podien denunciar era molt gran. Tot i així funcionava una important xarxa de comunicació i de suport. En tot cas els emboscats havien de tenir necessàriament una casa que els donés cobertura, que els donés menjar i on ells corresponien treballant en les feines que podien. Tot es feia amb una estricta vigilància davant del perill dels desconeguts i sobretot davant les incursions dels Guàrdies d'Assalt que es produïen de tant en tant. La zona de Sant Mateu de Bages, Castelltallat, Camps, Fonollosa, Aguilar, La Molsosa, Salo, etc. Eren llocs on es refugiaven gran quantitat d'emboscats. Moltes cases de pagès, de tradició conservadora i catòlica, van donar refugi a persones que temien per la seva vida perquè eren eclesiàstics o destacats conservadors, o bé eren joves que no volien anar a la guerra. Esther Miralles (2013) documenta molt bé la història dels emboscats al Solsonès amb gran profusió de documents i de testimonis. El seu llibre va ser un estudi pioner i molt valuós.

8. Lloc on van estar amagats.

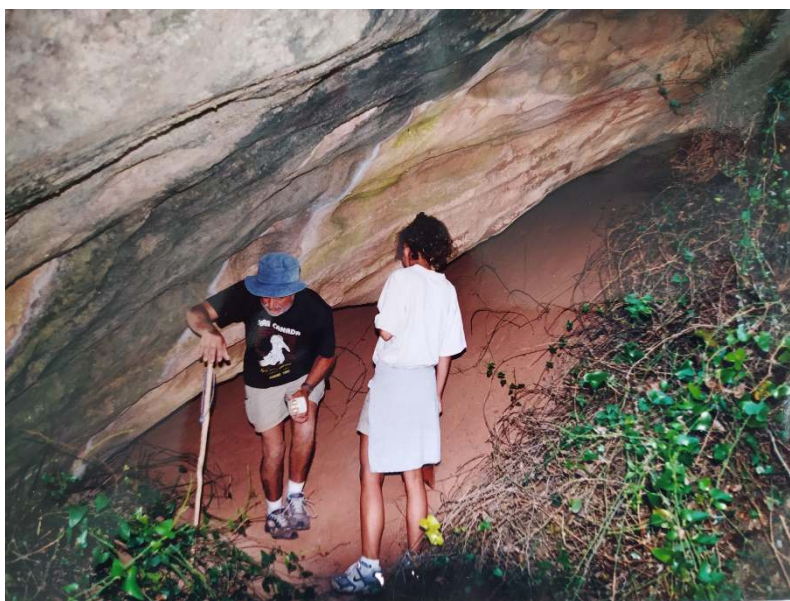
No sabem amb certesa en quina casa de pagès es van refugiar els germans Domingo i Àngel Muntané Seubas. Tenim indicis que es podria tractar de Cal Muntaner de Sant Mateu de Bages. Tampoc no sabem quin va ser el motiu pel qual aquella casa els va acollir. El fet que la casa tingui el mateix nom de Muntané igual que els refugiats no sabem si vol dir que hi havia algun tipus de parentesc, en tot cas ho ignorem. La casa de pagès on estaven amagats els germans Muntané Seubas era vora de la carretera de

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Castelltallat. Estava en un lloc més o menys elevat “van pujar els soldats fins molt a prop de la casa”. Estava en una zona de solei perquè esmenta que a la vora hi ha garrics. Tenia cisterna que guardava l'aigua necessària per al consum. La casa tenia cabres, porcs i aviram que els proporcionaven bona part dels aliments. També collien blat. No es tractaria d'una masia benestant, gaire rica, perquè no tenien cap mosso ni pastor com era habitual entre les masies potents. En una carta es diu que a la zona hi havia una altra casa deshabitada on vivien altres emboscats. També hi havia diverses barraques ocupades. Els emboscats passen el temps treballant en les feines del camp, en concret es parla de segar, de batre, de ventar, de cavar guixes, etc. A la zona hi ha molts emboscats que es veuen de tant en tant i s'avisen quan hi ha perill. Els Guàrdies d'Assalt buscaven els emboscats per aquelles contrades de Castelltallat i Fonollosa. Els persegueixen i els emboscats han de córrer. Esmenta que un dia van agafar un noi. Però sembla que això no era gaire freqüent sobretot tenint en compte la gran quantitat d'emboscats. A la casa on s'estan hi ha tres emboscats, els germans Àngel i Domingo Muntané Seubas i un germà de la mestressa de la casa. Els altres eren els amos de la casa i una germana de la mestressa que havia fugit de Bell-lloc davant l'avenç dels nacionals. Per tant a la casa hi havia sis persones, tres d'elles emboscades.

Cova o balma del Ratpenat, Fonollosa, sota Montconill enfront de Can Server. Una balma on s'amagaven els emboscats.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

9. Vida dels emboscats.

Els germans Muntané Seubas vivien amagats en la casa de pagès. Quan hi havia perill anaven a amagar-se al bosc com va passar el dia 3 de juny quan van saber que els guàrdies d'Assalt eren a Castelltallat. Llavors van amagar-se en una barraca al bosc però anaven a menjar a la casa. Durant una setmana van dormir a la barraca i menjar a la casa, fins que va passar el perill. Sembla que era habitual que els refugiats en una casa habitada o deshabitada tinguessin una barraca al bosc on amagar-se en cas de perill. També era habitual que els emboscats s'amaguessin en baumes. L'Àngel va explicar que en algun moment havien estat amagats en la cova o balma del Ratpenat situada vora la riera de Fonollosa enfront de Cal Server. A la casa els refugiats dormien a les golfes. La casa no tenia electricitat, feien servir llums de carburo per il·luminar-se. Els de la casa de pagès a més d'acollir i protegir els refugiats els donaven menjar, i menjaven bé. En la carta del dia 31 de juliol l'Àngel explica que *"mengem igual que abans de la guerra, pa i vi, escudella o arròs i quan no hi ha conill, gallina, oca, porc o sinó bones costelles dels xais de la casa veïna"*. Els refugiats treballaven en les feines de pagès de la casa que els acollia. En la carta del 31 de juliol es diu que *"s'ha segat prop de tres setmanes i ara ens posarem a batre"*. Treballen i vigilen al mateix temps però també diu que *"vigilar i treballar és un problema"* perquè no es podia vigilar bé. Tot sovint han de córrer per escapar-se dels guàrdies o bé per avisar altres refugiats quan hi havia perill. Explica que les espartenyas se li fan malbé perquè en aquell "país de rocs" els duren vuit dies. I els demana si tenen algun neumàtic i li poden fer unes avarques o enviar-li el neumàtic trossejat que ell ja faria les avarques. Se li ha espatllat la màquina d'afaitar i els en demana una de nova. Per tal de portar els paquets i les cartes hi havia persones de confiança que feien el contacte.

10. La xarxa de suport als emboscats.

Els germans Muntané tenien contacte continuat amb la família. Les que escriu l'Àngel anaven adreçades al seu pare, a la cunyada i a la neboda. S'escrivien cartes força sovint i s'anaven comunicant les incidències i les

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

impressions que tenien. Els refugiats els demanaven coses que els faltaven com roba, calçat, màquina d'afaitar, però també algunes coses de menjar que no tenien com xocolata i pots de llet condensada. També era important la xarxa d'amics i coneguts que comunicaven els missatges i segurament que eren els que portaven les cartes i els paquets entre els emboscats i la seva família. La xarxa també portava les notícies del que passava. I també oferia la possibilitat de travessar la frontera pagant una forta quantitat de diners. El Domingo Muntané que estava casat i tenia una filla petita, de tant en tant anava a Sant Joan de Vilatorrada a veure la seva esposa. O potser es trobaven en algun lloc amagat a les afores. Sembla que "el carter" era la persona de Sant Joan de Vilatorrada que feia d'enllaç i feia el contacte entre la família i els emboscats.

11. Persecució dels emboscats.

El tres de juny de 1938 al matí es va presentar a la casa dels emboscats un oficial dels Guàrdies d'Assalt acompanyat de dos xofers de la companyia d'autocars Galtanegra que anaven a la casa per esmorzar. A Castelltallat havien arribat 150 guàrdies per perseguir els emboscats. Els tres emboscats que hi havia a la casa es van escapar cap al bosc i van dormir en una barraca durant una setmana. Josep Manau en el seu diari de la guerra en l'entrada del dia 9 de juny de 1938 escriu: "*Empiezan las razias de los guardias de Asalto, van a Castelltallat y cogen a dos, vienen a s. Mateo., tambien estan cuatro dias en el Prat. An bombardeado Barcelona, an incendiado la CAMSA*". Manau en altres dates fa esment de la presència de soldats i guàrdies d'Assalt per la zona a la recerca d'emboscats. El dia 15 de juliol Muntané escriu que feia uns dies que "*varen pujar els soldats fins molt a prop*" i llavors els emboscats es van anar avisant els uns als altres del perill. En la carta del 31 de juliol diu que vigilen molt encara que vigilar i treballar no és fàcil encara que "*tot sovint rebem algun "parte" clandestí que han sortit els matadors del temps*". Esmenta que una vegada els guàrdies van agafar un emboscats, "*l'altre dia n'agafaren un no lluny d'aquí, pobre minyó estigué de desgràcia*". També explica que un dia en una feixa de rostoll va passar davant d'un guàrdia "*com galopàvem tots dos, però d'una manera o*

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

de una altra li ferem la feina". Aquesta afirmació es podria interpretar com que el van matar, però el text no és clar. De fet sí que en alguns casos es van produir enfrontaments armats entre els guàrdies i els emboscats. Daniel Diaz i Esther Miralles en els seus llibres expliquen alguns enfrontaments que hi va haver al Solsonès. L'Àngel explica que sovint reben "partes" és a dir avisos que els proporcionaven persones que formaven part de la xarxa de suport als emboscats. Quan hi anaven els guàrdies d'assalt es posava en marxa la xarxa de comunicacions que ja tenien establerta. Anaven transmetent l'alarma d'uns refugiats a uns altres tot corrent tant de pressa com podien. Per tant funcionava una espècie de xarxa de comunicació entre els refugiats davant el perill i això els permetia amagar-se quan venien els guàrdies. La xarxa de suport, la complicitat de la gent de les masies va permetre que els emboscats no fossin descoberts malgrat la persecució constant. No tenim constància que la família del Domingo i de l'Àngel Muntané Seubas, és a dir el seu pare i la dona del Domingo, fossin objecte de represàlies pel fet de tenir emboscats els dos fills i el marit. En molts casos sí que es van donar situacions de multes i d'empresonaments dels pares per tal que els fills s'entreguessin a les autoritats que els buscaven.

12. Bombardejos.

En la primera carta del 18 de juny de 1938 s'explica que el 10 de maig de 1938 una esquadrilla de cinc avions nacionals que venien de la part d'Aguilar van bombardejar a la carretera de Fonollosa vora la Font de Fonollosa. Les bombes que van tirar eren moltes però petites. Una no va explotar i diu que es conservava dreta "al damunt de la Font de Fonollosa". Explica que els avions es dirigiren cap a Sant Mateu i tornaren passant per la carena. Josep Manau de Sant Mateu de Bages que també estava emboscat va escriure en el seu diari del dia 12 de maig de 1938: "*Bombardeo de Oliveras, asta aquí vienen a verme, parece que me tienen cariño los pajarracos*".

En la carta del dia 15 de juliol Àngel Muntané explica l'efecte visual que oferien els bombardejos de Barcelona vistos des de la talaia de la Serra de

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Castelltallat: *“és d'un aspecte admirable i interessant la visió que ofereix la ciutat de Barcelona en una nit de bombardeig, les faixes dels reflectors i les bombes quan peten que sembla que llampega, junt a les canonades antiaèries que semblen una munió d'estels que quan són a diversa altura explotessin. És una meravella per a nosaltres no així per als desventurats que s'hi troben”*.

Barcelona va ser cruelment bombardejada durant la guerra pels avions nazis i feixistes. Les bombes van provocar milers de morts i centenars d'edificis destruïts. L'objectiu era crear terror entre la població i destruir la moral de resistència. I també crear perjudicis econòmics i militars en la zona republicana. Els dies 16,17 i 18 de març de 1938 Barcelona va sofrir els bombardejos més destructors de tota la guerra. També va patir un bombardeig el 12 de maig i en altres dates. Altres localitats com Lleida i Granollers van sofrir terribles bombardejos. Manresa també va ser bombardejada els dies 21 de desembre de 1938 i 19 de gener de 1939 i van provocar 35 morts. La visió dels bombardejos feia present als emboscats la realitat de la guerra.

Casament d'Àngel Muntané Seubas i Rosa Torrabella Lladó l'any 1948.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

13. Final de la guerra.

Quan els dits nacionals van anar avançant i ocupant el territori els emboscats van sortir dels seus amagatalls. En molts casos, segurament que en la majoria, es van presentar a les forces d'ocupació amb una gran alegria i amb la confiança que "els seus" els acollirien amb els braços oberts. Però no va ser així. Molts emboscats de la zona es van presentar a Calaf davant l'exèrcit i els nacionals els van considerar presoners de guerra i els van tancar en camps de concentració. El tracte que van rebre era inhumà, els van tancar en vagons de bestiar i després de dies sense menjar ni beure els van internar en camps de concentració situats a Miranda de Ebro, a Cantàbria etc. També hi havia camps de reclusió a Igualada, a Cervera, etc. La vida als camps era infame, passaven molta gana, dormien sobre el ciment, passaven fred, estaven plens de polls, els guàrdies els pegaven amb fuets per qualsevol cosa, els feien cantar himnes feixistes, els obligaven a assistir a missa, etc. Per sortir d'aquell infern havien de rebre un aval de persones de confiança del règim, de l'alcalde, del cap de Falange, del rector, etc. Amb l'aval els deixaven sortir però llavors a molts els enviaven a fer el servei militar. En el cas dels germans Muntané no van ser empresonats pels nacionals. Potser perquè es van presentar a les autoritats civils de Sant Joan de Vilatorrada i no als militars. En concret l'Àngel que era de la quinta de 1940 sí que va fer el servei militar a Figueres l'any 1941. I després va ser admès de nou a la fàbrica Pirelli on ja treballava abans de la guerra. El Domingo va tornar a fer de pagès com abans. Tampoc no consta que rebessin cap tipus de represàlia per part de les noves autoritats franquistes.

Cal Llobet, al carrer Major 43-45 de Sant Joan de Vilatorrada. Era la casa familiar del matrimoni Muntané-Torrabella.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torradabella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

14. Nota biogràfica d'Àngel Muntané Seubas.

Va néixer a Sant Joan de Vilatorrada el 1919. Era fill de Josep Muntané Vila (1867-1947) i d'Antònia Seubas Cots (1880-1933). El seu pare havia estat alcalde de Sant Joan de Vilatorrada de 1920 a 1922 per la Lliga Regionalista, també fou regidor el 1923 i el 1930. Vivien a la casa de Cal Batlle situada al carrer de Sant Pere, 12. Era una família de pagesos, el pare ho era i també el germà gran, el Domingo. Però l'Àngel va entrar a treballar a la Pirelli. Hi va treballar sempre menys quan estava emboscat i quan va fer el servei militar. Acabada la guerra no va sofrir cap represàlia. El 1941 va fer el servei militar a Figueres i després continuà treballant a la Pirelli fins a la seva jubilació. Es va casar el 1948 amb Rosa Torraballa Lladó (1919-2020) que era la pubilla de cal Llobet que tenien botiga i forn de pa. Van tenir el fill Josep i la filla Lluïsa. A més de treballar a la Pirelli també portava el forn Muntané, de cal Llobet situat al carrer Major, 43-45 que era el domicili on va viure el matrimoni Muntané-Torrabadella. El seu germà Domingo va ser nomenat regidor de Sant Joan de Vilatorrada el 1964, 1965 i 1967. L'Àngel va ser regidor de l'Ajuntament el 1958 i el 1961. Entre el 22.7.1965 i 26-8.1972, durant set anys, fou Alcalde de Sant Joan de Vilatorrada. L'actuació de l'Alcalde Muntané no va destacar per la seva ideologia franquista sinó per una intensa activitat de creació de serveis i equipaments necessaris per a un poble que estava creixent amb una gran immigració. Entre altres cal esmentar la construcció de l'escola Mare de Deu del Carme, el parc de cal Gallifa, la biblioteca del carrer Major, també es van comprar els terrenys per fer la guarderia, el casal d'avis i el camp de futbol i les piscines. Era una persona llegida, tenia una gran biblioteca. Va morir el 2003 als 84 anys.

Nota d'aclariment: la Rosa Torrabadella Lladó va ésser adoptada pel seu tiet: Francesc Torrabadella, casat amb Alberta Llobet Carulla i que no tenien fills. La Rosa, tot i que li van donar l'opció de fer-ho, mai es va canviar els cognoms i per això es va mantenir en Rosa Torrabadella Lladó i no Rosa Torrabadella Llobet. Aquesta adopció es va fer perquè la mare de la Rosa va morir quan ella tenia 3 anys i el seu pare, germà del Francisco, es dedicava a fer de marxant i no es podia cuidar de la nena. A més a més, aquest pare va morir quan ella tenia 12 anys.... però ja vivia amb els tiets i la van reconèixer legalment com a filla. El Domingo estava casat amb Lourdes Llobet Carulla que era germana de

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

l'Alberta Llobet Carulla (tia de la Rosa). L'Àngel es va casar amb Rosa Torrabella Lladó que era filla de l'Alberta Llobet Carulla. És a dir, dels dos germans, el gran (Domingo) es casà amb la tieta (Lourdes) i el petit (Àngel) es casa amb la neboda (Rosa). Cal tenir en compte que els dos germans es portaven 10 anys entre ells, i elles dues 11 anys.

L'Àngel Muntané i la Rosa Torrabella en una excursió.

15. Cartes. Transcripció.

Transcripció de les quatre cartes que va escriure Àngel Muntané Seubas l'estiu de 1938 mentre estava emboscat. S'ha transcrit seguint el català normatiu actual en l'ortografia, també hem posat la puntuació convenient, però hem respectat algunes expressions populars encara que no es considerin correctes.

Dia 18 de juny [de 1938].

Primera carta. Detalls de les impressions rebudes alguns dies.

El dia 10 de Maig. Dimarts a la tarda. Feia un moment que sentíem uns avions, quan tot d'una els veíem sortir de la part d'Aguilar de Segarra, venien cinc, tres al davant i dos el darrera, però tots en esquadrilla; serien dos quarts de sis de la tarda, anaven bastant baixos i una germana de la mestressa que va haver de fugir de Bell-lloc davant l'avenç dels feixistes va dir: Aquests avions són dels nacionals, amb el soroll els conec. Tant va ésser dir això que era quan passaven per sobre la carretera que, patam! patam! patam! sentírem dues sotragades no molt fortes però vaja; el primer

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

pensament fou per Manresa i el Domènec digué !són aquí a Fals! Miro i en efecte dues torbonades de fum negre s'aixecaven ràpidament en l'indret que a nosaltres ens semblava el pont de Boixeda. Els avions travessaren vers a Sant Mateu, mes de seguida donant mitja volta tornaren, !demaneu! veient que tornaven nosaltres que sí comes ajudeu-me escales avall i cap a fora, per sort passaren per dalt la carena i la intranquil·litat va ésser cosa de moments per nosaltres, no així per les dones que tingueren un bon susto. Després es va saber que les bombes eren moltes però petites, una de les quals encara es conserva dreta al damunt la font de Fonollosa. Això es allò que dèiem, veure bombardejar de lluny en un lloc que no fagin mal! Ara ja ho hem vist! Que no ens molestin.

Segona carta. Aquesta va causar-nos una mica més d'impressió.

Dia 3 de Juny a les sis del matí. Divendres.

El Domènec ja s'havia aixecat, jo m'estava al llit mig endormiscat quan arriba ell i em diu: Corre, lleva't que hi ha els Guardes d'Assalt! No vaig estar-me a fregar-me els ulls no, salto del llit, em vesteixo, agafo el jersei i la gavardina, surto del quarto i cap dalt la golfa que el Domènec ja hi era, allà va dir-me que quan tirava l'aigua que es rentava havia vist que arribaven però no sabia quants. Al cap de poc puja la germana de la mestressa dient que era un guarda dels grossos amb dos xofers del Galtanegra, que venien per esmorzar i que hi havia cent cinquanta guardes a Castelltallat des de tota la nit per als emboscats; què us sembla, quin cul més estret! Puja l'amo i diu: baixareu per la cisterna i aneu al bosc que ja us portarem teca. Criden un altre refugiat germà de la mestressa que també dormia i tots tres cap a la cisterna. No teníem por dels de casa no, sinó dels de fora, podien veure'ns saltar i esperar-nos darrera els garrics que érem ben morts; però per sort no va ésser així. Anàrem al bosc on passàrem tot el dia vigilant com les garses. A la tarda vaig anar a trobar la mestressa que duia el berenar i va dir-nos que molts ja eren fora, que soparíem a casa i que dormiríem a fora. Així ho férem una setmana, menjar a casa i dormir a fora en una barraca, però ara ja ha passat la por i tornem a dormir a casa, fins un altre dia (que per ara no torni).

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

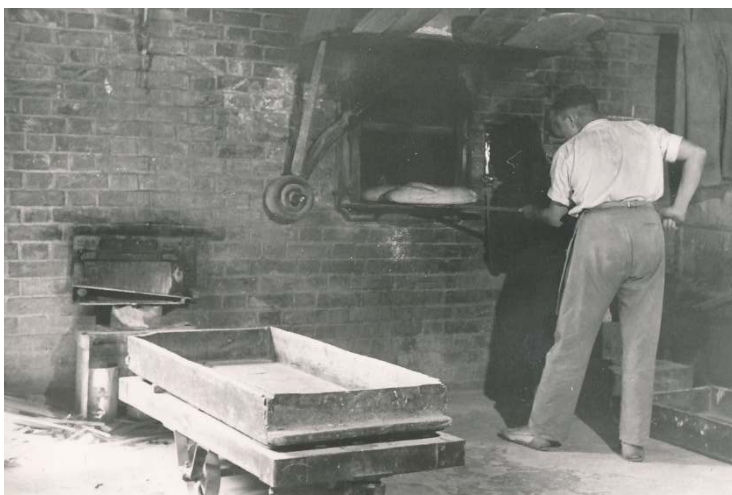
Un avís sempre és bo (però com aquell pocs).

]Tercera carta]. Dia 18 de Juny

Per aquestes encontrades hi ha molts refugiats, l'un troba a l'altre, i si no es pot amagar què ha de fer? Passar-li pel costat i saludar-lo, de vegades parlar, però l'un no es fia de l'altre.

Un dia vaig fer un volt de reconeixement que de vegades ho faig, i vaig seguir un rastre que va portar-me a una barraca del mig del bosc, plena de palla per terra, que almenys n'hi dormien cinc, hi havia un patufet i tot; aquesta barraca és dels "estadants" d'una casa que no hi habita ningú, però hi ha matins que en surten sis o vuit i qui sap els altres que no veiem, doncs es veu que són molta colla. En sortir d'aquella barraca vaig mirar-ne una altra d'una vinya, aquella feia uns quants dies que estava tranquil·la però quan hi anaven eren dos si no m'equivoco, després vaig passar a trenta passes lluny de dos que cavaven guixes i són de la casa que va dormir el pare.

Per aquí tothom diu: no es trobaria una casa que no n'hi haguessin en més o en menys, i són escassos els dies que no en veiem algun que passa com un conill pel bosc o bé plega trepadella com nosaltres que fem vida de tota mena.

Àngel Muntané fent de forner al forn familiar de Cal Llobet. Compaginava el treball a la Pirelli amb el de forner.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Dia 15 Juliol [de 1938].

Ara sembla que les coses s'han canviat una mica, l'altre varen pujar els soldats fins molt a prop i els refugiats de la casa inhabitada estaven descuidats en el bosc i van haver de córrer, un d'ells va venir a casa a avisar-nos; nosaltres érem en un tros que plegàvem garbes i jo vaig anar a comunicar-ho als veïns que em varen rebre molt bé i d'aquell dia ençà ja no ens amaguem ni ells tampoc s'amaguen de nosaltres que és lo que està millor.

Una altra cosa que nosaltres ignoràvem i és que tinguéssim un conegut tan a prop; mentre jo era a avisar els altres veïns va presentar-se un refugiat acompanyat de dos d'altres que desitjava veure'm a mi i va topar-se amb el Domènec, es veu que va saber que n'hi havia un de la Pirelli de la quinta del quaranta i ja s'ho va pensar de seguida que era jo, és un de la quinta del quaranta-u que no té pare des de que la revolta va tenyir de sang una vinya d'aquest poble.

Deixant aquest tema haig de dir-vos que és d'un aspecte admirable i interessant la visió que ofereix la ciutat de Barcelona en una nit de bombardeig, les faixes dels reflectors i les bombes quan peten que sembla que llampega, junt a les canonades antiaèries que semblen una munió d'estels que quan són a diversa altura explotessin, és una meravella per nosaltres no aixís per als desventurats que s'hi troben.

Se m'acaba la tinta de la ploma i plego fins a una altra.

Lo del dia 28 o sigui dijous no li passo perquè ja ho explica ell".

Casament de Domingo Muntané Seubas i Lourdes Llobet Carulla.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Diumenge dia 31 [de juliol de 1938]

Molt volguts pare, cunyada, nebodeta i família tota. Ja hem dispensareu si no vaig escriure l'altre dia, va ésser degut a que com van dir-nos que el P estava detingut, creguérem que no estaríeu de gaire humor i que escrivint el Domènec ja n'hi hauria prou. Mentrestant sabríem una cosa o bé una altra, doncs nosaltres ja feia dies que passàvem ànsia, sort de trobar un conegut que volgué innovar-nos de lo que havia succeït lo qual va causar-nos forta impressió tant a ell com a mi.

Degut a que feia dies que no teníem notícies vostres i per lo tant no podíem dir-vos res, aquesta vegada ho aprofitem enviant-vos un bé de Déu de paper escrit que potser us serà pesat però, vaja, són les impressions de dos germans vostres que viuen separats de la família i perseguits de tothom pel sol (delicte) d'apreciar-se la vida, cosa que en el dia d'avui es veu que és pecat.

Suposo amb el que dieu que esteu tots bons tant els de casa com la família, nosaltres també per ara, encara que l'altre dia vàrem agafar una passa de mal de ventre i còlic, però, vaja, tots n'hem tastat una mica i ja està passat. Van cuidar-nos molt bé, doncs heu de comptar que mengem igual que abans de la guerra, pa i vi, escudella o arròs i quan no hi ha conill, gallina o oca, porc o sinó bones costelles dels xais de la casa veïna. Ai! No en parlo més perquè us vindria aigua a la boca. (Dispenseu-me).

Ja em direu de quina quinta és el Valentí, si fos del 42 i pogués refugiar-se que ho fagi, no sigui valent d'anar al front, que els curen la tos amb boles de càmfora i són de mal pair.

Aquí s'ha segat prop de 3 setmanes i ara ens posarem a batre. Ahir rebérem el paquet quan estàvem ventant 23 quarteres d'ordi de la primera batuda, sembla que hi esgarraparem una mica. De vigilar ja ho fem però resulta que sempre ens sobten quan no vigilem, generalment passa això treballant perquè vigilar i treballar és un problema, però ja veieu quins són els successos que ens han acorregut fins ara, encara que no ens fiem gaire no, ens donen molt turment per aquí dalt, tot sovint rebem algun "parte" clandestí de que han sortit els matadors del temps. L'altre dia per això n'agafaren un, no gaire lluny d'aquí, pobre minyó estigué de desgràcia.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Nosaltres no correm tant com els conills però no se'n falta gaire, (un dia vaig passar al davant d'un en una feixa de rostoll, com galopàvem tots dos, però d'una manera o d'una altra li ferem (sic) la feina). Bé tornant a lo que parlava tot sovint tenim de córrer per portar partes o lo que és més tràgic per ser els afectats. Què dimoni que no en sortim tots, jo crec que sí.

Sobres lo de les espardenyas si podeu proporcionar-nos algo ja ens apanyarem, a mi ja em diuen l'espardenyer perquè cada dia estic fent remendos amb espardenyots vells, en faig uns que us partiríeu de riure.

Ja fa temps que tenim la màquina d'afaitar espatllada, crec que jo en tenia una altra aquí casa, si la poguéssiu enviar aniria de primera, que hem de fer-ne servir una de l'amo que encara que ell no la fagi servir val més que sigui nostra.

Per passar la frontera i anar al front no val la pena, si poguéssiu trobar-nos una recomanació per quedar-nos a l'estranger o bé que no ens fessin matar rojos els nacionals seria més bonic, però aixís no sabem què fer, és molt negre.

M'agradaria molt veure a la nena i donar-li una bona tibada a les "tues" per veure si es recorda del seu tiet que tot sovint la feia plorar, doneu-li un petó i una abraçada de part meva o sobretot la tibada ben forta si encar les porta. Bé per avui potser prou que si ho voleu llegir tot de seguida ja podeu posar el vi en fresc que hi ha feina estona.

Rebeu molts record per la família i el més sentit abraç que pugui donar-vos el vostre fill i cunyat que us estima de cor sempre. Àngel.

Vaig fer una poesia si és que se li pot donar tal nom, que sembla un "missal" o bé una enciclopèdia rovellada, però no arribo més enllà, què hi farem! Ja em direu què us en sembla d'aquesta i d'aquella petita.

Dia 24 d'Agost [de 1938]

Estimats pare, cunyada, neboda i família tota. Per ara tots estem bons, desitjaria que n'estiguéssiu vosaltres també, que si es té salut ja s'aguanten moltes coses. Dieu que fa molta calor, aquí "també", érem als primers de juliol que segàvem i al dematí ens embolicàvem per anar al tros, menjar al

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

sol i fer migdiada al sol, què us sembla? Ara estem batent i no fa cap excés de calor.

De llet i xocolata no cal que n'envieu perquè és per demés, encara n'hi deu haver cinc o sis rajoles de les que enviàveu a la primavera que la guardem per si ens tinguéssim d'escapar i aquella llet també, puix cada dia al vespre en prenc una o dues tasses de cabra, així és que siestic prim no és per misèria que cada any a l'estiu ja ho faig d'aprimar-me.

Per la roba no ens falta res i per cosir són dues dones per ara, amb això ja els vaga.

Per l'assumpte espartenyas ens tornem molt exigents, vàrem quedar molt contents d'aquelles que ens enviàreu, però és una llàstima que us costin la mar de pessetes i a nosaltres per aquest país de rocs ens durin vuit dies, si teniu algun neumàtic i poguéssiu fer-ne fer unes avarques ens aniria molt bé, que allò duren molt. Si no us és possible ni enviar el neumàtic sencer, tallat a trossos com rajoles de xocolata o més gros i fer-ne un paquet, no tot el neumàtic no, ja ens arreglaríem.

A collir raïms ens agradaria molt poguer-hi ser que aquí no n'hi han però tenim d'estar quietes. El pare que no treballi gaire només per anar-se divertint i prou que ja li havia vagat quan era jove, ara que descansi.

Ens diuen que el món està molt malament i encara no sabem perquè. A veure si vosaltres que teniu relacions amb el món civilitzat expliqueu alguna cosa, si demanen quintes, si es pateix gana, si maten al govern, etc.

I ara que parlo del govern, l'altre dia deia el diari que les collites s'arreglaven amb tota normalitat, si sabés que en tots els poblets aïllats són els refugiats els que han tingut d'arreglar-ho, després que treballem per ells encara de cop i volta et persegueixen com una bèstia ferotge, és l'humanitarisme del poble republicà.

El llum ens va molt bé, aixís com la màquina que és molt bonica, de carburo en tenen un bidó per encetar i un pot de llauna gran ple, per aquest any no crec que l'haguéssim d'estalviar.

De noies com que no en veig no hi penso, alguna vegada penso quina cara deuen fer aquelles del poble? I qui sap si ha crescut el "sentinella" si encara

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

és tant petit poseu-li fems als peus que pobra noia quedarà ben esguerrada i és llàstima.

Bé, avui no estic gaire de broma, un altre dia escriuré més llarg que ara estic escrivint sota una alzina que el pare va veure-hi carlets un dia, i el camí de l'estudiant de la casa veïna que passava per aquella obaga pelada i que gairebé no es coneixia, ara es veu d'una hora lluny de tant atrasillat com és pels "bosquerols".

Rebeu molts records per la família i rebeu un fort abraç del vostre fill i cunyat que us estima.

Un petó per la nena i una estreta de mà per l'escriptura i perdoneu la mala lletra. Àngel.

L'alcalde Àngel Muntané Seubas entregant un premi.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

16. Poema. Transcripció. -Pensaments, Desventures i Esperances-

En el caient de la tarda quan el sol se'n va a la posta,
al lleuger pas de les ovelles s'ouen els esquellerons,
que caminen vers la tanca abans no arribi la fosca
que s'ha fet espavoridora amb les descàrregues dels canons.

Ja fa temps, per desventura, que s'estén al damunt nostre
ofegant-nos amb ses ales una nit infernal.
Són les ombres de la guerra que es retraten en els rostres
donant al cervell dels homes les idees bestials.

Si és que l'home en la terra és animal d'intel·ligència,
de sentiments humanitaris i de gran coneixement,
jo no veig per més que miro on és la diferència
que hauria de separar-nos de tots els altres vivents.

Puig que d'un modo o d'un altre com ells també es baralla
mes encara moltes feres es respecten com germans,
però és ell que per la vida lliura una sorda batalla,
que fa que caiguin en ella els confiats i ignorants.

Però no són tots tan tontos per portar-los com anyells,
entregant-los unes armes perquè lluitin amb braó,
puig ni saben perquè lluiten, perquè disparen els fusells,
perquè es maten ni de qui és la raó.

Que les grans conflagracions de que avui parla la història,
per més que semblen diferents, totes han sigut iguals.
Les causes són els milions: els rics obtenen la glòria
i els pobres creuen que es baten per uns sublims ideals.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT
(1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Si n'hi ha algun que es desvetlla i es comença a donar compte de la trama que li armen els homes sense bondat, girant-los l'esquena, ha tingut de deixar prompte els sers que més estimava i a més la llibertat.

Aquesta és l'única arma amb què hem de defensar-nos aquells que no volem caure en el centre del parany. Apartant-nos del bon viure hem tingut de refugiar-nos. Sent ben poques les consciències que ens ofereixen un plany.

Jo que des del meu desterro estic escrivint aquestes ratlles regades amb ardents llàgrimes brotades del fons del cor, recordo les bones hores que m'arronsava d'espatlles, gaudint una dolça vida de felicitat i amor.

És en va quan jo intento, per a minvar el meu turment, repassant els jorns alegres i memòries d'altre temps, doncs després de la tragèdia el meu íntim pensament sofreix una greu desgana que m'excita els sentiments.

Abans vivia tranquil, en una suau harmonia en companyia del pare i d'un altre germà la cunyada i sa filleta, sense que nostra alegria nimbada de benaurança es vingués a pertorbar.

Mes enmig de la serenor, un dia aparegué un núvol presagi del desenllaç i de la fatal desfeta. El poble s'alçava en armes, arrossegant al mar tèrbol, homes que en terra no havien comès malifeta.

Després vingué la demanda de tots els joves de pau per a saciar la fera que volia menjar carn, i al meu estimat germà volien fer-lo un esclau, per als criminals designis d'aquests éssers sense sang.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

I com el xai que en la pastura el llop empaita
una nit de negra fosca ell, lleuger, s'escorregué
vers el lloc on pogué estar-ne a cobert dels ulls del guaita,
fent que d'aquesta manera no el molestessin per re.

Així fou com la desgràcia va posar les seves urpes
al damunt de casa nostra, trencant la santa unió
deixant-nos a tots nosaltres, que no teníem les culpes,
faltats, quan més ho necessitàvem, del preuat puntal major.

Com si no fos prou això, per turmentar el pare,
al poc temps em demanaven per aprendre la instrucció
i arribà la mala nova, quan no l'esperava encara,
que en el front atacaven i havia de marxar jo.

Com quedaven els de casa sens ningú que els sostingués?
Una nena petiteta, junt amb un baldat vellet
i una dona jove i forta però sense que res l'animés.
Si l'únic empar que teníem era un humil jornalet !

Oh, dissort la meva, no va haver-hi solució.
Em cridaren a les línies per a vèncer o morir.
Jo tenia goig de viure, no fent-me cap il·lusió
al anar a les trinxeres, i vaig tòrcer de camí

Despedint-me de la nena, celestial àngel naixent,
tancat a la meva cambra vaig passar-hi l'endemà.
Els meus companys ja eren fora, ells prou anaven contents.
A mi la pena em punyia i no em deixava marxar.

Mes a l'arribar el capvespre ja em vaig decidir:
valia més separar-se, sense que ningú ho veiés.
Al següent matí veuria lo que em guardava el destí,
si triomfaria en l'empresa o no tornaria més.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT
(1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

Al despedir-me del pare jo no podia parlar,
a ell la veu se li nuava, a mi m'ofegava el plor.
L'un a l'altre ens abraçàvem sense quasi respirar.
Temíem el separar-nos i no teníem valor.

Veient que l'hora avançava i el perill estava en quedar,
abraçant a la cunyada que embargada d'emoció
plorava tant com el pare sens poder-la consolar
donant-los l'últim adeu va borrar-me la foscor.

Amb l'ànima trossejada i amb el cor llatzerat,
caminant en la penombra tenia el cap fora de sí.
Hauria volgut venjar-me d'aquest món tan depravat,
que a qui jo més estimava havia de fer sofrir.

I en el camí de la vida vaig continuar marxant
fins a trobar-ne el refugi en què estava el meu germà.
I ambdós junts en la desgràcia, ansiosos anàvem passant
les amargors que ens donaven els que ens varen separar.

D'aquesta trista manera fins avui anem seguint,
Depreciats de les persones que no comprenen el món.
Perseguits de la justícia, gens de repòs no tenim,
sols mirades receloses veiem als ulls de tothom.

Però encara que la gent faci, al calvari pujarem,
aguantarem les espines, que de por no en tenim pas.
Si ara els instants són tràgics, altre temps millor veurem
i tornarem a trobar-nos confosos en un abraç.

Àngel (Juliol de 1938)

Mor als 84 anys l'exalcalde de Sant Joan Àngel Muntané

ARXIU MUNTANÉ/BARNALS

Àngel Muntané Seubas

J. S./Sant Joan

El qui va ser alcalde de Sant Joan de Vilatorrada entre els anys 1965 i 1972, Àngel Muntané Seubas, va morir ahir a l'edat dels 84 anys víctima d'un infart cerebral. Muntané, que va ser un dels últims alcaldes santjoanencs del règim, va crear durant la seva etapa a l'alcaldia diferents equipaments, entre els quals el col·legi Mare de Déu del Carme (l'actual Joncadella del carrer Escoles).

Àngel Muntané va prendre possessió del càrrec el 22 de juliol de 1965. A banda de l'escola del Carme, quan era alcalde també es va inaugurar el parc Gallifa i la biblioteca del carrer Major (clausurada fa uns mesos arran de l'obertura de la biblioteca Cal Gallifa), i es van adquirir els terrenys on ara hi ha la llar d'infants Barrufets i el casal d'avis, i els de la zona esportiva, on va construir l'actual camp de futbol i les piscines. Muntané, molt aficionat a la fotografia, era marit de la propietària del forn Muntané del carrer Major, actualment regentat pel seu fill. El funeral tindrà lloc avui, a les 10, a l'església parroquial de Sant Joan.

Necrològica. Regió 7, 5 de juny de 2003.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT (1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat

17. Bibliografia consultada

BALLESTER CASTELLET, Josep. *Memòries d'un emboscacat. (Testimoni d'un noi amagat a la Catalunya Interior durant la Guerra Civil (1936-1939))*. Pagès Editors. Lleida. 2011.

CACHON, Emma. ROJAS, Roser. ROS, Ester. SOLERNOU, Aleix. VILARMAU, Marc. *L'abans de Sant Joan de Vilatorrada*. Efadós. 2019.

COMAS CLOSAS, F. (Coordinador). *Recopilació de la història de Sant Joan de Vilatorrada*. 1984.

DIAZ ESCULIES, Daniel. *Soldats i emboscats a Catalunya (1936-1939)*. Publicacions Abadia de Montserrat. 2018.

DIAZ ESCULIES, Daniel. "Evasió i emboscament al Solsonès durant la guerra de 1936-1939. *Oppidum. Revista Cultural del Solsonès*. Número 18. Solsona 2020. Pàg. 83-97.

FRONTERA VILA, Genís. ALOY, Joaquim. *Diari d'un emboscacat de la lleva del Biberó (1938-1939)*. Web Memòria.cat. Manresa. 2020.

MANAU VILA, José. *Memorias de la guerra. 18.9.1937 a 10.4.1943*. Particular.

MIRALLES, Esther. *Emboscats. La guerra dels que no hi van anar*. Ara Llibres. Badalona 2013.

MIRALLES, Esther. *Emboscats. Memòria d'una geografia secreta*. TV2. 27.7.2012.

<https://www.ccma.cat/tv3/alcarta/el-documental/emboscats-memoria-duna-geografia-secreta/video/3921230/>.

MOLINS ROCA, Ernest. *Fonollosa, la història*. Zenobita Edicions. Manresa. 2021.

Sapiens, juliol 2012, n. 105. "Diari d'un emboscacat".

SOLANELLES I MOLLAR, Toni. *Sant Joan de Vilatorrada. Història en imatges 1880-1979*. Angle Editorial. Centre d'Estudis del Bages. Manresa. 1999.

18. Agraïments

Josep Muntané Torrabadella, Ernest Molins, Conxita Manau, Albert Fàbrega, Antònia Muntané Llobet, Joaquim Aloy, F. Xavier Sánchez Climent. Marina Serra Serra.

CARTES D'ÀNGEL MUNTANÉ SEUBAS, DE SANT JOAN DE VILATORRADA, QUAN ESTAVA EMBOSCAT A LA SERRA DE CASTELLTALLAT
(1938)

Maria Lluïsa Muntané Torrabadella, Manuel Solé Barbé, Jaume Serra Carné

www.memoria.cat